

HORVÁTH ISTVÁN

KÖLTŐ SÓHAJA

Az énekek ének.
A lélek,
Amely zengette őket,
Néma lett.

RITOÓK JÁNOS

elment a Költő

dérkönnyes ágú fák
sorfala között indult
az útra.
elhagyta ceruzáját
gyermekét
reményeit —
csupán az anyaföld
kísérte el
cipője sarkára tapadva
és zsebében
egy ismeretlen képlet:
utolsó érve.
mi pedig itt állunk
a hegy tövében
— a csúcsot elborították
az idő ködei —
állunk
szegényülten és szegényülten
s várunk
valamire
szorító lélekszomjtól fuldokolva...

Búcsú Szilágyi Domokostól

Minden csapás váratlan. A legnehezebben azt hisszük el, amitől a leginkább tartottunk. Pedig már mióta igyekezett a bölcsék türelmével hozzáedzeni — magát? minket? — ahhoz a pazarláshoz, amellyel „meglop minket minden halál“. S „mert elképzelhetetlen, mert elképzelhetetlen“, nem is képzeljük el, hogy miért és egészen pontosan mióta nincs közöttünk egyedül; meg kell szoknunk most már, hogy nem kortársai vagyunk, hanem utókora. Ebben is segíteni akart, „vizsgasztalni szívönket“, hogy „minden csöpp mozdulatod gondolatod fintorod márványba merevül — ő nem a dicsőségesbe nem a fennköltbe csak a megszokott-rettegetesbe ami az idő“.

Szinte gyerekember kora óta az elhivatottak gyötrelmes akaratereje tartotta életben. A tisztánlátás, a tehetség, a megszállottságig etikus tartás számára nem volt „a menedék a fedezék amelyből / amelyből olykor / olykor kirohanunk“,

hanem kötelesség, a kimondás és kitartás parancsa. Ami rendkívülit átértzett, elszenvedett, s aminek a rettenetes tökélyű kimondása sem megkönnyebbülés volt számára, hanem lerázhatatlan teher, megoszthatatlan és elviselhetetlen, a sosem pihenő elme, a sosem lazító lelkiismeret kényszere: „Pedig én tudtam a szót, az Igét!”

Tudtam igen, s azt is, „ha meg nem oszthatom, mit ér?”, és volt egy „valószínűtlen hasonlat”-a a tiszta rádiumrőgről, amelyet megtalálója addig dugdos, hogy meg ne lássák, mert elveszik, hogy közben nem veszi észre, a kincse napról napra fogy, s fogyása a kórt növeszti benne, halálát dajkálja.

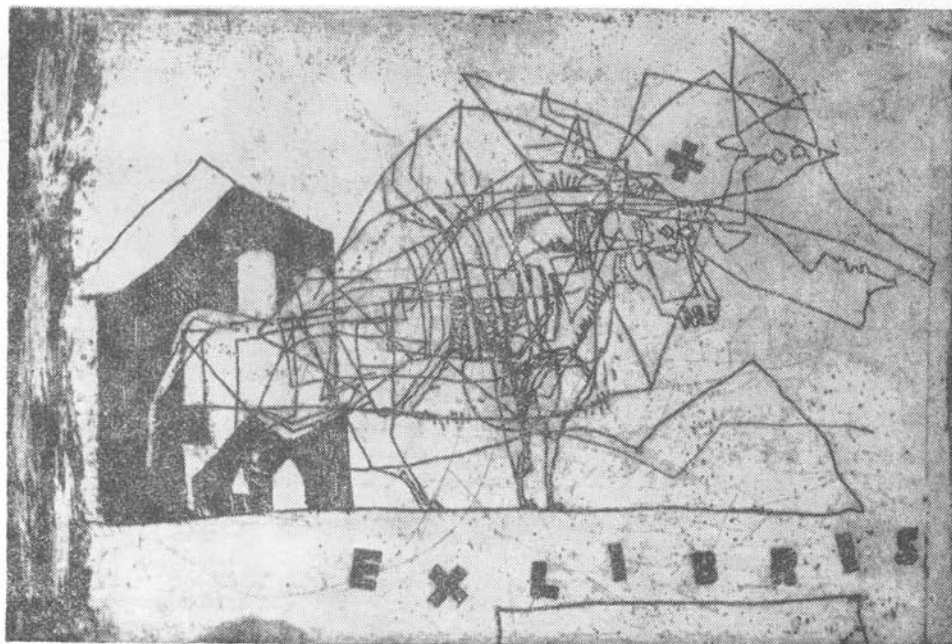
A „felezőidő” felismerésének pillanata volt ez. Az a bizonyosság, „hogy még álmomban is résen vagyok s hiába akarnám / kikapcsolni fejemben a riasztókészüléket: / nem sikerülne.”

Nem sikerült. Hiába követelte a fáradtság jogát, az aggságét, a megnyugvás, a beletörődés jogát; a halálét is. Mindebből csak egyetlen jogával *élt*, miután a többi beváltotta kötelességre. Utolsóként megírta az *Öregek könyvét*, ez is kötelesség volt, önkéntes felajánlás, mint a többi magára vett megpróbáltatás a készen kapottak mellé, az elmaradt megöregedés megváltása.

Radnótiról szólva írta nemrég: „A költő mindig élet és halál peremén táncorog”, és sietve zárójelet nyitott, hogy hozzátegyje józan méltányossággal: „(mint mindenki; csakhogy a *mindenkinek* kényelmesebb, ha nem vesz tudomást róla; vagy talán ideje sincs rá) —; s most, hogy mindig nagyon halk hangja eleven ideje és már *csak írott* szavai közé tolakszik nyomasztóan a Csend, már nem tudunk Vele, s még nem tudunk Róla beszélni. Az Ő minden magáról vallásában benne volt a *mindenki*, minden vessor mögött, minden gondolat mélyén, azoknak, akikhez tartozásáról sosem szavalt, sosem nyilatkozott, nem szavakat: önmagát adta.

Büszkék voltunk Rá. Megszoktuk búcsúit — oly régóta búcsúzik —, táplálták büszkeségünket, hogy Van. Nekünk kevés időnk maradt búcsút vennünk Tőle. Olyan hirtelen tett minket Szilágyi Domokos kortársaiból utókorává.

Szilágyi Júlia

Arkossy István: Ex libris